

„EDINOST“

izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torkih, četrkih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— „ „ „ 4.50 za pol leta . . . 6.— „ „ „ 9.— za vse leto . . . 12.— „ „ „ 18.—

Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglasi se račune po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema **upravnništvo** ulica Molino picolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odpriete reklamacije se pristoje postopno.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„V edinosti je moč.“

Iz verifikacijske razprave v deželni zboru istrskem.

(Konec govora posl. Jenka).

C. kr. komisar je na to konstatoval, da bi bilo od 26 navzočih takih volilcev 25 volilo z narodno in samo jeden s šarenjaško listo.

To se je vse zapisalo, a še ni bila volitev končana. Kajti zahteval sem, da se dopuste k glasovanju tudi one zadrage sosesstnikov, katere so pravilno konstituirane. Vsled te zahteve nastala je celó prepirka med menoj in c. k. komisarjem, kateri je izjavil, da mu je od okrajnega glavarja posebno naloženo, da zadrug ne sme pustiti glasovati.

Gledé zadrug treba je konstatovati, da je vlada, odnosno od nje podpirana šarenjaška stranka z gotovostjo računala, da jih pridobi za-se, a smo jim spodbili to nakano. Zato zadrage niso smele voliti. To, kar sem jaz trdil v dan volitve, a je c. kr. komisar zanikal, potrdilo je pozneje c. kr. namestništvo (odlok c. kr. okr. glavarstva od dne 25. junija 1895 št. 4965), pripoznavši vse po narodni stranki konstituirane zadrage za pravilno konstituirane. Nasprotno pa ni potrdilo konstituiranih, pri katerih so sodelovali šarenjaki!

In sedaj hoče deželni odbor dokazati iz protesta Frančeško Marottija, da so šarenjaki zahtevali, naj bi se zadrage dopustile k volitvi.

Še le po končani prepirki je c. k. komisar ponovno vprašal, je-li še kdo navzoč, kateri ni volil. In ker se nobeden ni oglasil, sklenila se je volitev.

Pozneje prišel je Frančeško Marotti in naznanil komisarju, da ima še volilcev za seboj. A bilo je prekasno.

Sicer pa ni bilo res, ni bilo mogoče, da bi jih imel. Dokazem nepobitno, da je bil to prosti „švincl“. Frančeško Marotti navaja v svojem protestu jedenkrat 17, drugikrat 30 volilcev. Poglejmo, kje so bili ti.

V volilno listo je bilo vpisanih volilcev	386
Od teh jih je volilo	286
torej jih je izostalo	100

Med temi 100 vpisanih volilcev bilo je, kar lahko z imeni dokazem:

PODLISTEK.

Pastrka.

„Naturalistična“ slika iz domačega življenja.

Spisal Ivan Fajdiga.

(Dalje).

Odprija je potem shrambo jestvin, vzela iz iste skledo z na pol obranim mesovjem svinjine ter sedla k oknu, pričena lukulično delovanje. V svoji temni zamišljenosti niti opazila ni, kako je stari maček Hudavs jel sodelovati pri obiranju duhteče gnjati in ki je pri tem prekosil o napredovanju celó njo samo. Le jedenkrat se jo ozrla po njem, a pri tej priliki tako burno tresnila z debelo kostjo po njegovi glavi, da se je takoj zgrudil po oboknici in raztegnil svoj život. V raztresenosti je potem pograbila mačka s kostmi vred v skledo in zaprla zopet v omaro.

„Ako pa se mu ne posreči“, rekla je potem in potegnula z mastnima rokama preko svojega tolstega lica in kuštravih laseh, „pa jej napravim zvečer gostijo, kakoršne si ne misli in njeni oblizani, sladki Matijček! Ha, ha! Ta lizun zaljubljeni pač

1. mrtvih	21
2. sosesstnikov, ki niso soglašali in torej tudi voliti niso mogli	8
3. nedoleten	1
4. slaboumen	1
5. jeden, kateremu je bilo prodano posestvo	1
6. zaradi tatvine kaznovan	1
7. napačno vpisanih	3
8. odsotnih (na Češkem, v Trstu in spodnji Istri)	4
9. izven občine bivajočih	3
10. po obč. upravitelju Pircu v Račicah z vinom pridobljenih, kateri so na dan volitve prišli sicer v Podgrad, a zopet odšli in sicer še predpoludne, ne da bi bili glasovali	4
11. Na nasprotni strani so mešetarji kar divjali in podkupovali. Frančeško Marotti imel je celo gardo teh mešetarjev, ki so zaseli vse bližnje gostilne. Tam se je pilo in jelo brezplačno. Za posamezne glase dajali so po 5 in 10 gld. Mnogim narodnim volilcem plačalo se je samo zato, da so odšli in niso glasovali. Videlo se je, da je bil Frančeško Marotti v dobri šoli za šaranje. Imel je tudi več vozov in kočij na razpolaganje. Takih razgovorjenih in pa tudi zastrašenih, ker so bili dolžni šarenjakom in vsled tega večinoma niti v Podgrad niso prišli, bilo je 15 narodnih in 4 dvomljivih	19
12. zadrug, od katerih jih spada 6 v veliko posestvo, 11 ni bilo konstituiranih in 8 konstituiranih	25
13. c. k. uradnikov, c. k. notar in c. k. poštar Od prvih 2 premeščena, 1 brez volilne pravice, ostali nevtralni, izvzemši 2, ki bi bila v skrajni potrebi glasovala za šarenjake.	9

Vkupno 100

Odkod bi bil torej Frančeško Marotti kasno zvečer vzel onih 30 volilcev? Niti 17 jih ni mogel imeti, ker je že prej do skrajnosti uporabil svoja sredstva. K večjemu je mogel računati na ona 2 navedena pod št. 13.

O razmerju glasov navajam sledeče:

meni, da se bode mastil z dekletovimi stotaki, a se ne bo — primeruha, da se ne bo!“ Udarila je z nogo ob trhla tla, da se je ondi vdrla deska in se je pokadil rumeni prah črvovine iz tal in odšla je na polje.

Med tem vozila sta se Selan in Marjanica proti mestu in prvi je podil konja s tako silo, da je dekletu jemalo sapo in so se ljudje sumljivo ozirali za vozom.

„Danes dvigneva tvoj denar, Marjanica, iz hranilnice in v treh, štirih tednih je lahko poroka. Med tem pripraviš in nakupiš kar treba za „bálo“ in Matijček uredi si doma, kar je njemu potreba“, kričal je Selan in udrihal pri tem po hrbitišču poteče se živali.

„No, saj jaz nič ne rečem“, nadaljeval je; „dečak je priden in zdrav in rada se imata — hij! Kaj misliš, da ne vem, kako se imata rada! Ho, ho! Pod oknom tvoje čumnate ne raste nobena zél vež in še dávi sem videl od Matijčeve noge strtega polža, ki je legel čez nevarno pot. Pa naj bo, jaz in moja žena se veseliva vajine združitve in gotovo ti še nekaj „primakneva“ iz — svo-

Deželni odbor računa 147 narodnih in 122 šarenjaških, torej večino 25 glasov pri 269 volilcih, molči pa o onih šarenjaških, proti katerim se je opravičeno protestovalo.

V resnici se je volitve udeležilo 286 prvotnih v listo vpisanih volilcev, od katerih je glasovalo za narodno stranko 162 a za šarenjaško 124. Prva je imela torej 38 glasov večine.

Vrhu tega došlo je 26 volilcev, katere je c. kr. okr. glavarstvo izpustilo iz volilne liste, dasi jih je reklamovalo. Ti so glasovali na zapisnik in sicer 25 za narodno in jeden sam za šarenjaško listo.

Ako se vračuna teh 26 glasov, dobila je torej narodna stranka 187, nasprotna 125 in je torej bilo 62 narodnih glasov večine.

Ali volilna komisija bila je skrajno nasprotna narodni stranki in je samovoljno, brez razlogov, zavržla 16 narodnih glasov, ne pa šarenjaških, proti katerim se je utemeljeno protestovalo. Ako se vzame v poštev tudi to, imela je narodna stranka 187 in nasprotna 101 glas in je znašala večina narodne stranke 86, oziroma, doštevši 8 zadrug, katere c. k. komisar ni dopustil k glasovanju, 94 glasov.

Proti volitvi volilnih mož uložil je Frančeško Marotti pritožbo, katera je mrgolela napadov na c. k. vladnega komisarja tako, da bi bil zapal kazenskemu zakonu ali pa kakemu policijskemu paragrafu cesarske naredbe iz leta 1854. Ali c. k. okrajno glavarstvo, odbivše pritožbo, vrnilo mu jo je v originalu in tako rešilo svojega ljubljence vsake nezgode!

Prosto zavijanje je, ako trdi deželni odbor in za njim tudi odbor za verifikacije, da pri volitvi poslancev jaz ne bi imel večine, ako se odbije 14 Podgrajskih glasov.

Dokazal sem, da se jih odbijati ne more in ne sme.

Ako pa se tudi to poskusi, bilo bi odbiti 13 in ne 14 glasov. Čudim se deželnemu in posebnemu odboru, ki sta vendar tako natančno pregledavala ves volilni akt, da nista hotela zapaziti, da sem bil tudi jaz volilni mož in da nisem sam za-se glasoval.

Od 80 volilnih mož udeležilo se je volitve

jega, da boš imela zadosti, ker si tako pridno delala“. Marjanica je molčala, ker so se jej zdele Selanove besede malo odkritosrčne in celo nepotrebne, saj je poznala sporočilo svojih neznanih roditeljev in je znala, da, kar je njej ljubo, mora biti tudi Selanovima, naj bi bilo tudi drugače.

Selan se je v mestu z Marjanico vred napotil do hranilnice, dvignil ondi okroglih tri tisoč in se podal potem z denarjem in z dekletom vred v gostilno, kjer sta „pila“ skoro do mraka.

„Zdaj bo pa čas, da odrineva, deklé“, dejal je naposled Selan, kar nič pijan, vkljub temu, da ga je skoro sam popil dobre tri litre; „mrak se je storil in samotno je doli okoli nas; če bi kdo znal, da imava denar — — —“.

Marjanica je tudi sedaj molčala in tako ves čas mej vožnjo po samotni cesti. A tudi Selan je obmolknil, kajti pečal se je zdaj z drugimi mislimi. Na mostu stoprav, ki vodi čez globoki vodni jarek pol ure pred Selom, spregovoril je zopet.

„Marjanica“, je dejal in glas se mu je skoro tresel, „nekaj pa bi ti vendar še imel povedati, predno prideva domov.“ (Dalje prih.)

66. Zame je bilo oddanih 52 glasov. Odbivši od teh prej omenjenih 13, ostane jih še vedno 39, torej 6 nad polovico glasujočih.

Vse, kar sem navel, velja še toliko bolj za posl. Mandić, ki je bil izvoljen **jednoglasi**no.

Na vse najnesramnejše napade, posebno pa na one, ki so se dotikali mojega *osebnega poštenja*, ne bodem tu odgovarjal. Ali gledé svojega poštenja sem tudi jaz občutljiv in zato izrekam napadalcem in njih pomočnikom iz tega mesta svoje *zaničevanje*, v prvi vrsti onemu sovražniku Hrvatov in Slovencev, katerega je pred kratkim imenoval neki dunajski list „Vicekönig von Italien“ (podkralj Italije) a bi mu jaz dal naslov „vojvoda iredente“!

Zagotavljam ga in prosim g. zastopnika c. k. vlade, naj mu to še posebno sporoči, da tudi pri dopolni volitvi ne bode vspeval s svojimi gnjusnimi spletkami. (Odobrovanje na klopih manjšine).

O našem železniškem vprašanju.

Interpelacija poslanca dr. Henrika Tuma in drugov v dež. zboru goriškem na Njega Prezvzišenost c. kr. ministra za železnice radi zveze Gorice z notranjimi deželami po Soški in Vipavski dolini.

Dne 30. januarja 1894. interpeloval je poslanec Alfred grof Coronini visoko c. kr. vlado:

„Ali je voljna železniški zvezi po Vipavski dolini nakloniti svojo podporo ter rešiti to **velevažno zadevo**“.

Izvajal je pred svojim vprašanjem, da je poknežena grofovina goriška gradiška mej kronovinami avstrijske monarhije prava pasterka, da je šele po preteku 33 let dobila novo železniško zvezo Tržič-Červinjan, da je deželni zbor poleg ravno imenovane zveze dovolil 100.000 gold. za nakup glavnih delnic in gold. 6000 za potrebne načrte druge železniške proge Gorica-Ajdovščina, ter da je glavno nadzorništvo c. kr. državnih železnic prirejene načrte pretresovalo.

Vladni komisar obečal je interpelacijo predložiti visoki vladi. Dne 25. januarja 1895. stavil je poslanec dr. Aleksij Rojic na c. kr. ministerstvo trgovine vprašanje.

„Ali je upati, da se visoka c. kr. vlada v kratkem odloči za ozki ali široki tir železnice po Vipavski dolini, in ali hoče visoka vlada izdatno pripomoči, da se zgradi ta železnica?“

Izvajal je v svoji interpelaciji, da se razpravlja o železniški zvezi po Vipavski dolini že od leta 1888., da je visoka c. kr. vlada z odlokom 4. nov. 1891. št. 22.985 izrekla, da bode podpirala tako podjetje, ako se prizadeti krogi zanj oglasijo, da je ravno vsled te izjave deželni zbor odločil 100.000 gld. prispevka, da se je dne 4. do 6. julija 1893. vršil ogled predlagane črte, da se je vlada opominjala naposled in ponovno na to vprašanje, da pa na vse to ni dala od sebe nikakega glasu.

Vladni komisar je predložil tudi to interpelacijo visoki vladi.

Brezštevlnokrat obračali so se deželni in državni poslanci goriški, občine in deželni zbori goriški in koroški v zadevi predelske železnice na isto visoko vlado. Dotične peticije, interpelacije in resolucije dospele so na odmenjeno mesto, vlada dajala je povoljne in nepovoljne odgovore, obete in ugovore, vprašanje o železniški zvezi po Soški dolini čez Predel pa je ostalo le porno pereče vprašanje, klic vpijočih v puščavi. „Vienna deliberante Vipava perit“, očital je poslanec dr. Rojic obotavljajoči se vladi, in to očitjanje danes po preteku novega leta bolj in bolj postaja utemeljeno.

Od leta 1850. naprej stoji vprašanje preme zveze severnih kronovin avstrijskih z jugom čez Ture in Predel na dnevnem redu, vlada sama predlagala je načrte leta 1870., 1872. in 1875. — vse brez vspeha in plodu.

Novo upanje navdajalo je zapuščeno prebivalstvo Soške doline preteklega leta, ko je pod vodstvom Njega Prezvzišenosti deželnega glavarja goriškega Franca grofa Coronini-ja deputacija čula iz ust Veličanstva samega tolažbo in zagotovilo naklonjenosti.

Ko je ob koncu preteklega leta prevzel vrhovno oblast ministerski predsednik grof Badeni ter v svoj program sprejel „posebno oziranje na

gospodarske potrebe južnih kronovin“, oživele so še bolj dolgoletne želje. A nade in želje ostale so do danes le toliko. Nižava kronovine goriške dosegla jo za njo ugodno zvezo med Trstom in Italijo, vselej zvesti slovenski podaniki, ki so često in često prelivali kri za dom in cesarja, ki zaupno gledajo edino le središče Avstrije, ostali so pa do danes osamljeni v svojih gorskih kotih, odkazani na borni obrodek mrzlih planinskih pokrajin, po nezgodah skoro opustošečih dolin, zanemarjanistolelja in stoletja v borbi za vsakdanji kruh in obstoj svojega rodu.

Po milosti ljubljenelega svojega vladarja dobili so avstrijski narodi za svoje gospodarske težnje novo oporišče v osrednji oblasti v ministerstvu za železnice.

Ako kateri, vzradostil se je nad tem slovenski rod po Goriškem, trdno nađejajoč se, da pričenjajo tudi zanj boljše gospodarske razmere, katerih temelj ima biti železniška zveza pokrajin, kjer bivajo, z notranjimi avstrijskimi deželami.

Gledé na nujno potrebo te zveze;

gledé na ogromno važnost in korist te zveze ne le za kronovino goriško, ampak za celo Avstrijo;

gledé na brezštevne prošnje, interpelacije in resolucije, zadane v tej zadevi;

gledé na obljube, storjene na najvišjih mestih, — usojajo si podpisani vnovič prašati visoko c. kr. vlado:

1. V kakem stanju nahaja se zadeva železniške zveze Gorica-Predel in Gorica-Vipava?

2. Ali misli c. kr. ministerstvo za železnice storiti resen korak, da se pričnó priprave za zgradbo imenovanih železniških prog?

V Gorici, dne 31. januarja 1896.

DOPISI.

Izpod Nanosa 8. februarja. (Izv. dopis.)

Zima letos nima sreče. Naši domači vremenski proroki so se letos prav pošteno všteli. Bog jim odpusti, mi jim prav radi in poleg tega želimo, da bi se tako pomotili še prav mnogokrat.

Pri nas „debela zima“, kakor pravimo, pa tudi ni brez različnih koristi. Res, da gaženje po snegu ni posebna zabava, ali ljudje mnogo zaslužijo s snaženjem cest, in letos tega ni. Zato je tudi predpust bolj dolgočasen kakor po navadi. Zdi se nam v lepih, toplih popoldnevih, kakor da je že minol. Lepa zima, mrtva zima, miren predpust.

Dne 6. t. m. bi bili kmalu imeli požar na Razdrtem. Vsled nepredvidnosti se je užgal voz sena tukajšnjemu posestniku in trgovcu g. H. D. na javni cesti. Naložen je bil menda za v Lipico. O, to je vrelo in grmelo skupaj! Domača brizgalnica, ono žalostno zvonjenje, klici na pomoč... vse je drlo skupaj. Hvala Bogu, da ni bilo skoro nikakoršnega vetra. Ko so prepeljali goreči voz iz vasi na plano ter ga prevrnili, da so rešili, kar se je sploh še dalo, so bili že gasilci iz bližnje vasi z brizgalnico na pomoč. Prihitali so tudi že s Ubelskega pomagat, misleči, da je večja nesreča. V dobri pol uri je bilo zopet vse mirno.

Naši ljudje — takih nesreč vajeni — so o požarih zelo složni in požrtvovalni. Tu ni razlike: prijatelj ali sovražnik, somišljenik ali politični nasprotnik — nesrečnik si, če je tvoje pohoštvo v oblasti vse uničujočega elementa. Prav tako! Škoda, da se razumni moške ne združijo v pravo gasilno društvo kakor se je to zgodilo v Senožečah vsled nagovarjanja in podpore gosp. Fr. pl. Garzarolli-ja. Lansko leto ustanovljeno društvo priredi dne 9. t. m. za napravo gasilnega orodja veselico v pivarni. Mlademu društvu želimo prav mnogo vspeha.

Ker sem že omenil gosp. pl. G., pod čegar županovanjem je zadobil senožeški tig v marsikakem pogledu milejše in lepše lice, moram pripomniti, da so se tudi v hrenoviški občini že vršile nove občinske volitve. Hrenoviška občina je precej obsežna (do 5000 duš) in kar se tiče narodne probujenosti ni zadnja na Notranjskem. Zato bi nekateri menda radi videli, da tudi v to občino vrže svojo senco tisti nesrečni kranjski prepir. V Hrenovicah je bil včasih hud hren, in ker ne more sedanjemu g. županu, ki je res vrl mož in narodnjak od pet do temena, nihče očitati krivice ali pa morda

samo za las pristranosti, upamo, da ostane vse na starem.

Pri nas namreč znani kranjski prepir ni dobil ugodnih tal, zato mislimo, da ni baš zapovedano, da mora brat brata dreti zastran nesrečne politike. Radi damo Bogu, kar je božjega, in cesarju, kar je cesarjevega, volimo pa najraje po svoji zdravi pameti.

Oni dan smo se posvetovali zastran v o d o v o d a, o katerem misli menda sl. vlada, da bi bilo najbolje, ko bi ga napravili malone na svoje stroške. No, pa to ne pojde tako lahko. Naša vas ni zadnja na Kranjskem, tudi vode imamo doslej dovolj, a z a s e. Ako bodo hoteli vode o poletnem času celi polki vojakov, ki marširajo tod skozi; ako bodo hoteli c. in kr. kanonirji in dragonci napojiti svoje konje; ako bodo zahtevali trgovci z živino, ki ženó po sto in sto glav na dan skozi vas, ako bodo ti vsi zahtevali o suši vode, zmanjka je najprej njim, potem še-le nam. Ondaj menda uvidi marsikdo, da ne gre kratiti podpore za vodnjake po vaseh ob veliki cesti. Dixi.

Iz Kazelj pri Sežani, 9. februv. 1896.

V 16. šte. letošnje „Edinosti“ bilo je že objavljeno, da je umrl v Kazljah duhovnik, Franjo Tomšič.

Kako priljubljen je bil pokojni, ne le svojim ovčicam, temveč — rekel bi — vsemu Krasu, kot najstarejši duhovnik v tem okraju, pokazalo se je uprav sijajno v dan pogreba t. j. 6. t. m.

Že par ur pred določenim časom prihajalo je kar trumoma ljudstvo iz sosednjih, pa tudi iz oddaljenih krajev, da se udeleži tužne slavnosti ter tako skaže umršemu poslednjo čast.

Okolo 10. ure predpoludne zbrala se je čč. duhovščina, pevci in mnogo drugih v stanovanju mrliča, da ga spremijo v cerkev.

Pevci so pred odhodom v cerkev kaj ginljivo zapeli „Blagor mu“. Zunaj na cerkvenem trgu pa je bila zbrana ogromna množica ljudstva in šolski otroci v špalirju z učiteljem. — Ko so pevci odpeli, jel se je premikati spreved proti cerkvi. Vodil ga je č. g. dekan tomajski z asistenco sedmih duhovnikov.

Bilo je tudi videti mnogo vencev iz svežih in narejenih cvetlic, katere so podarili pokojnemu večinoma domačini v znamenje otroške ljubezni. Sploh bilo je vse primerno odičeno.

Ljudstva se je pa kar trlo, osobito je pohvaliti domačine, ki so vse tako lepo uredili ter s tem pokazali, kako znajo ceniti svoje dušne pastirje. Poleg domačih bilo je največ ljudstva iz Koprive, kjer je pokojni služboval popred. Veliko so pripomogli tudi Koprivci, da se je pogreb vršil tako dostojno in veličastno.

Ganljivo je bilo videti starčke, ki so prilezli ob palici, vsi se tresoč, iz Koprive, da vidijo poslednjikrat truplo njim toli priljubljenega bivšega pastirja.

Med cerkvenim opraviлом bila je cerkev natlačena do zadnjega kotiča in mnogo ljudstva moralo je stati zunaj.

Med sv. mašo so dotični pevci peli kaj ganljivo in slavnosti primerno.

Po sv. maši imel je govor veleč g. dekan Matija Sila, ter navel s kratkimi, a jedrnatimi besedami bistvene stvari o pokojnem.

Povdarjal je posebno njegovo (pokojnikovo) gorečnost v svojem poklicu, zasluge njegove in skrb za bišo božjo, katero je imel vedno pred očmi. Povdarjal je tudi njega ponižnost in skromnost, primerjaje ga duhteči vijolici, cvetoči na skrivnem. Občudoval je njega bistri razum in trden spomin. Ko je slednjič govornik v imenu pokojnega Tomšiča jemal slovo od ljudstva ter podajal istemu lepih nauk, kakor skrben oče svojim otrokom, zaplakala je množica silne žalosti.

Ko so potem na grobu zapeli pevci še „Jamica tiha“, bila je tužna slavnost dovršena v čast vsem domačincem, kajti enakih pogrebcev se vidi na deželi le malo.

To je bila splošna govorica vseh, ki so bili navzoči. — Blag bodi spomin moža, ki si je znal pridobiti srca njemu izročeni ovčic.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 10. februarja. 1896.

Deželni zbori. Deželni zbor istrski imel e minole sobote svojo zaključno sejo. Predno pa

sporočimo o tej zadnji seji, v kolikor nam je možno posneti iz lakoniški sestavljenega poročila korespondenčnega urada, spregovorili bi radi še par besed o prejšnji seji.

Že pri predlogu posl. Chersicha, ki je pozval vlado, naj poskrbi, da bodo cesarske oblasti v bodoče postopale pri volitvah enakomerno po vsej pokrajini z majevall, smo z glavo in malicijozen nasmeh silili nam je na ustnice. Ne da bi hoteli trditi, da so oblasti postopala kakor bi morale, torej enakomerno po vsej pokrajini, kakor so tudi zakonska določila enakoveljavna za vse ljudi in vse kraje; ne, na to stran je bil predlog posl. Chersica povsem opravičen in umesten. Ali smeha se vendar nismo mogli vzdržati, doznarši o tem predlogu, kajti v živih barvah nam je stopilo pred oči, kako so postopali Italijani sami, oziroma njih volilne komisije. Tu vam je bila neenakomernost uprav kričeča. Skoro v vsakem okraju je imela volilna komisija drugačno prakso in drugačna načela. Pač, jedno načelo je bilo lastno vsem: da je treba namreč z vsemi sredstvi boljšati šance za srečen izid volitev — za italijansko stranko komisije.

V tem zmislu so postopale italijanske kakor je ravno potreba nanese. Vzrok, radi katerega so n. pr. tu odklonili kojega našega volilca, veljal je drugod jasnim dokazom, da dotični italijanski volilec ima volilno pravo. Zato pa menimo, da zahteva, da bi oblasti postopale pri volitvah enakomerno po vsej pokrajini je sicer umevna sama ob sebi, ali v ustih vsem, tudi najdrznejšim volilskim spletkarjem priučene in nikakega sredstva plašeče se gospode italijanske je taka zahteva naravnost — smešna. To je komedija in komediji se mora človek smejati. Komedija, kajti mi ne moremo verjeti, da so gospoda zaresne mislili se svojim predlogom, saj vemo, da bi bile volitve končale dokaj drugače, da so oblasti postopale povsodi enakomerno, kakor določa volilni red. Italijanska stranka gotovo ni imela škode od neenakomernega postopanja oblasti. Zato pa ne verujemo v zaresnost tega predloga. Nekoliko peska v oči onim, ki ne poznajo te gospode, in ki ne vedo, da nobena stvar na svetu ni ljubša italijanski stranki — ker je pogoj njenemu vladarstvu — nego nepravilnost volitev. Iz nepravilnosti volitev crpijo svojo moč; z nepravilnostjo pri volitvah stoji in — padejo! Toliko o predlogu posl. Chersicha.

Toda bilo je še drugih znamenitostij v tej seji. Posebno znamenitost značila je zatrditev poslanca Bartolija in Rizzija, da slovanska manjšina ni imela letos nikakega vzroka tirati abstinenco politiko, zbežati iz zbornice.

Ko smo prečitali to zatrdilo, prijeli smo se za glavo in vskliknili smo: Ne, gospoda so nedosežni v kolikor se dostaje — poguma v svojih trditvah!

Le v par črticah hočemo ponoviti dogodke, ki so uprav primorili naše poslance k abstinenci. V prvo so gospoda hoteli — v zasmeh parlamentarnim običajem in politički morali — popolnoma izključiti manjšino iz predsedništva. In da je prišlo drugače, zahvaliti se moramo Onemu, ki je tudi naš vladar. Potem so stavili glede imenovanja dež. glavarja iz njihove srede take pogoje, ki so značili ne le odrekanje sleherni pravice večini prebivalstva v pokrajini, ampak tudi drzno zanikanje avstrijske ustave in temeljnih zakonov avstrijskih. Z Dunaja doli, z najvišjega mesta, so dobili sicer na ta vnebovpijoča zahtevanja odgovor, kakoršnega so zaslužili, ali storili so potem, o čemer bi človek menil, da je nemogoče: prezirali so najvišjo voljo in izvajali so neizprosno in srdito oni in isti sklep, ki je bil označen nezakonitim z najkompetentnejšega mesta. Ukljub zakonom so drzno prezirali prava slovanskega življa v deželi: podili so naš jezik iz zbornice. Predlogi in interpelacije, sestavljene v hrvatskem in slovenskem jeziku, zavračale so se železno doslednostjo, svoboda govora na hrvatsko-slovenski strani se je rušila huronskim kričanjem; hrvatskega stenografa, najetega od vlade, spodili so iz zbornice med divjajočo druhal na galeriji, naše poslance so popolnoma izključili iz vseh odsekov in slednjič so — dobri genius človečnosti in civilizacije zakrij si svoje oči! — v javnem zboru, na slovesnem

mestu odobrvali oni divjaški napad na naše poslance v Piranu ter z vskliki, izvirajočimi iz neverjetne narodne strasti, celó vspebujali ljudstvo k še hujšim korakom, češ, premalo so dobili ti slovanski barbari. In še vedno so vztrajali naši poslanci v zbornici. Ali ko so uničili tri naše volitve, ne da bi imeli v to niti sence kake opravičenosti, spomniti so se morali naši poslanci solidarnosti med seboj in toli globoko užaljene pravice: ostaviti so morali zbornico v sijajen protest proti takemu nagemu nasilju. To so dejstva in ne prazne fraze, dejstva iz najnovejših dni. In v očigled takim notoričkim istinam imela sta posl. Bartoli in Rizzi toliko — poguma, da sta zatrdila, da Slovani letos niso imeli nikakega povoda za abstinencijo. Pred takim — pogumom smo obnemogli, kajti brezvspešna je vsaka polemika. Poštena in dobrohotna polemika se mora opirati na dejstva, zato pa se mora nehati polemika z ljudmi, ki prezirajo dejstva.

Ne smemo pa pozabiti, da je „Triester Tagblatt“ z razprtimi črkami in brez kake opazke prijavil označeno izjavo posl. Bartolija in Rizzija, opravičeno je torej domnevanje, da nemški list soglašal s to izjavo. Našli so se torej, a mi — ne čestitamo „Triester Tagblattu“. Poklonivši se tej družbi poslavljamo se tudi od predzadnje seje deželnega zbora istrskega.

V zadnji seji se je vsprejel predlog, s katerim so naložili deželnemu odboru, naj v prihodnjem zasedanju stavi primerne nasvete za dostojno proslavo vladarskega jubileja Njeg. Veličanstva. Vladni zastopnik je odgovoril v zanika-jočem zmislu na interpelacijo dr. Stangerja, da-li vlada odgovori na interpelacije, stavljene v prejšnji perijodi deželnega zbora. Poročilo o delovanju deželnega kulturnega sveta vzeli so zadovoljstvom na znanje. Tudi mi ne dvomimo, da so gospoda jako zadovoljni z delovanjem deželnega kulturnega sveta, saj služi ta zavod le — njim samim. Ustanovljen sicer za gospodarske potrebe vse pokrajine, torej tudi za slovansko večino, posluje samo v italijanskem jeziku, je torej njega korist za naše ljudstvo jednaka — nič! Po dejstvu torej, da tudi v tem gospodarskem zavodu uplivaajo politički in narodni prepiri, uničena je vsa dobra volja, ako je je res kaj. Večina deželnega zbora je vzela poročilo zadovoljstvom na znanje, večina prebivalstva gotovo ne! Slednjič so oni in isti ljudje, ki odrekajo kredit za zidanje krvavo potrebnih šol za onih nesrečnih nad 20.000 otročičev, ki rasejo brez pouka na sramoto sedanjemu veku, sklenili resolucijo za osnutje italijanskega vseučilišča, ali vsaj juridiške fakultete v Trstu. Potem, ko je še prespretni gospod predsednik — pa ne da bi se kdo smejal temu — primerno pohvalil pridno in vrlo večino, zaključil je to zasedanje s trikratnim „živio“ presvetlemu cesarju.

V seji dne 6. februarja bavil se je deželni zbor kranjski velevažnim, zares perečim vprašanjem — z obnovljenjem pogodbe z Ogersko. Razpravljali so namreč o samostalnem predlogu dra. Tavčarja, naj se odpove carinska pogodba z Ogersko. Razprava je dokazala, da ob tem vprašanju soglašajo vse stranke. Zanimiv je bil nastopni odstavek iz govora posl. Schwegla: „Kranjska sme posebne obzire zahtevati, ker leži za Trstom. Če je naš eksport potreben, potem se morajo pota otvoriti. Mi smo poklicani uživati posebne obzire od države. Kaj se stori v nas za industrijo? Nič! Dečoma smo sami krivi. Zahtevajmo komunikacij s Trstom. Identifikujmo se s Trstom, ki propada, dočim procvita Reka. „Lloyd“ se še ne sme ustaviti v gotovih lukah, a promet na skupnih železniških zvezah? Kranjska nima zveze na jugovzhod, zdaj je čas, da se to uredi. Agrarno stališče ni za nas tolike važnosti. Na vzhod moramo imeti odprto pot, le živinorejo nam je zavarovati. Želó, da bi, naše pritožbe imele uspeha, povdarjajmo, da nimamo vzroka dvomiti, da bo vlada sknšala zadostiti tem željam. Velika Avstro-Ogerska je nemogoča, če ni gospodarske jednote“.

Zbornica je vsprejela nastopno resolucijo: „Deželni zbor vojvodstva Kranjskega izreka s stališča deželnih interesov, katere je dolžan varovati, to prepričanje, da se iz ozirov na moč države in na gojenje skupnih interesov obeh državnih po-

lovic kaže potreba, vzdržati gospodarsko jednote obeh držav monarhije in da je pri predstojajočih pogajanjih z Ogersko to v polni meri upoštevati, a da je to pogodbo skleniti le s pogojem

1. da vlada revidira sedanjo kvoto, da zniža izdatno totranske državne polovice prispevek k skupnim potrebščinam ter ga spravi v razmerje s sedanjimi gospodarskimi odnošaji v obeh državnih polovicah in da v zvezi s tem primerno uredi vprašanje o davkih na sladkor, pivo, žganje in petrolej ter da uredi carine;

2. če se načelni obstanek gospodarske jednote točno uredi z določbo povsem enakih pogojev za produkcijo in promet v obeh državnih polovicah, če se zagotove določene norme za izvršitev teh načel in jamstva za njih veljavnost;

3. vlada se naprosi, zadobiti tem iz najvišjih potreb dežele in totranske državne polovice izvirajočim pogojem pravični pogodbi priznanje in veljavnost, in v to svrhu storiti, kar je primerno, če treba, ne zamuditi pravočasno odpovedi carinske in trgovinske pogodbe“.

V naslednji seji izročili so deželnemu odboru predlog posl. Hribarja, naj se ustanovi zavarovalnica za živino, in Žitnika, naj se osnuje deželna zavarovalnica proti požaru, toči in boleznim pri živini. Deželnemu odboru bode v prihodnjem zasedanju poročati o teh dveh predlogih. Temu je sledila razprava o Klunovem predlogu radi priklopljenja žumberškega in marijindolskega okraja, nekdanje vojaške granice, s Kranjsko. Dotični predlog je bil vsprejet soglasno.

Italija v Afriki. Službena poročila iz poslednjih dni so zopet polna protislovij. Z jedne strani trdó, da se sovražnik umika, ker hoče bržkone zvabiti Italijane v ozemlje, ugodno bitki, istodobno pa zopet pravijo, da se sovražnik ne gane, da so straže njegovega taborišča oddaljene le 6 kilometrov od taborja Italijanov ter da Baratieri drzno razgleduje položaj sovražnikov. Dá, nekatera službena poročila so celó takó optimistična, da zatrjujejo: razni ras so že utrjeni, ter zahtevajo mir, mir pod pogojem, da — Italijani poberó svoja kopita iz dežele, v katero jih ni nihče zval. Dasi ni možno dobiti iz službenih poročil jasnega pojma o dogodkih v Eritreji, vendar sodimo, da se obupno položanje Italijanov ni zboljšalo niti za las. Ako bi oni imeli zabeležiti le najmanjši vspeh, odmevala bi vsa Evropa o njih kričanju: „Gran vittoria in Africa!“

Javno menenje pa slepi premetena italijanska vlada s tem, da razglasuje svojo prebisano taktiko, s katero hoče „ugonobiti“ Abesince in Šoance kar hkrati. Kakor namreč javljajo iz Rima, pošilja Italija vojake v Asab le pod pretvezo, da hoče ščititi sultanat Aussa pred maščevanjem Šoancev. Pravi namen te ekspedicije da pa je ta, da zasedejo italijanski vojaki deželo Harrar, od koder bi bilo najlažje planiti na Abesince in na Šoance. O da, na papirju da se izvršiti marsikoji predrzni vojni načrt!

Različne vesti.

Slovo škofa msgr. dr. Glavine. Prijatelj našega lista nam piše: Odstopivši škof, msgr. dr. Glavina vsprejel je minoli toret v škofiji čč. gg. kanonike katedralnega kapitla, župnike in razne druge duhovnike iz Trsta in okolice. Ta preč. duhovščina zbrala se je pri odhajajočem svojem pastirju, da se pri njem poslovijo in da mu izroči v imenu duhovščine vse škofije adreso udanosti. To adreso je prečital v prisotnosti vse mnogoštevilne deputacije kanonik msgr. Buttignoni. Kapitularni vikar msgr. dr. Šust je zatem izročil škofu krasno vezano adreso. Ganjen se je zahvalil škof na tem dokazu ljubezni in udanosti; v svojem odgovoru skliceval se je škof na zadnji svoj pastirski list, s katerim se posavlja od svojih ovčic. — Minolo nedeljo vsprejel je mil. škof dr. Glavina predstojnike tukajšnjih katoliških društev in bratovščin. Tudi te deputacije izročile so škofu skupno adreso v znak udanosti.

Velika maškarada „Tržaškega Sokola“. Slavnemu slovenskemu občinstvu v Trstu in na deželi javljamo, da odbor „Tržaškega Sokola“ že razpošilja lična vabila k „veliki maškaradi“, ki jo priredi v nedeljo dne 16. t. m. v redutni dvorani gledališča „Politeama Rossetti“. Ako po pomoti koji naših rodoljubov ne bi dobil vabila, izvoli naj

Loterijske številke, izžrebane dne 8. t. m.:					
Dunaj	35,	52,	2,	63,	37.
Gradec	8,	89,	73,	82,	34
Inomost	58,	53,	21,	74,	35.